

Список використаної літератури

1. Малафій І. В. Дидактика : навчальний посібник для студ. вузів. –К. : Кондор, 2005.
2. Кравченко О. І. Управління розвитком дистанційного навчання у педагогічному університеті : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / Кравченко Олена Іванівна. – Луганськ : ЛугНПУ ім. Т. Шевченка, 2012. – 254 с.
3. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс : навчальний посібник. 3-є вид./ За ред. В.М. Кухаренко. –Харків: НТУ «ХПІ», «Торсінг», 2002. –320 с.
4. Григоришин П. М. Дистанційні технології навчання: досягнення, проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / П. М. Григоришин, Є. Г. Махрова, В. М. Ходоровський // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Вип. 2 (100). – С. 68–72. – Режим доступу : https://elibrary.ru/elibrary_20413099.pdf
5. Основи дистанційного навчання: навч. посібник / О. В. Купріянов. – Укр. інж.-пед. акад.– Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 91 с.
6. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. – К. : А.С.К., 2003.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Безега М.І., Зачепило С.В., Гасюк Ю.А.

Полтавський державний медичний університет

Забезпечення цілісності й безперервності освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях можливе тільки за умов дистанційної форми навчання. Нині реалізація навчального процесу на відстані під час вивчення оториноларингології відбувається з використанням сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж. Проаналізовано переваги й недоліки застосування різних технологій дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, здобувачі вищої освіти, інформаційно-комунікаційні технології.

Ensuring the integrity and continuity of the educational process in emergency situations is possible only under the conditions of distance education. Today, the implementation of the educational process at a distance during the study of otorhinolaryngology takes place with the use of modern information technologies and telecommunication networks. The advantages and disadvantages of using various distance learning technologies are analyzed.

Keywords: distance learning, higher education students, information and communication technologies.

Карантин, викликаний пандемією COVID-19, а згодом і повномасштабне вторгнення РФ на територію України внесли значні зміни в усі сфери життєдіяльності нашого суспільства, зокрема й у систему освіти. Забезпечення цілісності й безперервності освітнього процесу в цих обставинах стало можливим лише за умов запровадження дистанційної форми навчання. На сьогодні реалізація безперервного навчального процесу на відстані відбувається завдяки застосуванню сукупності методів і засобів навчання й управління з використанням сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж [3; 4]. Головною метою навчання в режимі он-лайн є повноцінне надання освітніх послуг, забезпечення якісного й ефективного засвоєння знань здобувачами вищої освіти шляхом передачі викладачем структурованих навчальних матеріалів за допомогою інноваційних інструментів, новітніх педагогічних та інформаційних технологій [3; 4].

Основні завдання дистанційного навчання у вищій медичній школі полягають у забезпеченні базового курсу навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти, які з певних причин не мають можливості відвідувати практичні, семінарські заняття й лекції, відповідно до робочої навчальної програми, а також у підготовці здобувачів вищої освіти до складання підсумкових модульних контролів із навчальних дисциплін. Досягнення мети й вирішення основних завдань дистанційного навчання в медичній освіті забезпечують безперервність медичної освіти, навчання здобувачів вищої освіти й лікарів-інтернів, а також адресну допомогу викладача кожному з тих, хто навчається в закладі вищої освіти.

Можливості дистанційної форми навчання передбачають інтерактивну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу й дозволяють залучити до нього велику аудиторію здобувачів вищої освіти, які перебуваючи в різних містах і країнах, мають бажання й прагнення здобувати, поглиблювати, оновлювати свої знання, засвоювати й удосконалювати практичні навички. З початком повномасштабної війни в Україні дистанційна освіта зазнала певних змін. Особливо це відчували ті здобувачі вищої освіти, які були евакуйовані з нашої країни та після цього опинилися в неоднакових умовах і мали нерівні можливості для продовження навчання. Слід зазначити, що через перебування в різних географічних регіонах, кліматичних і часових поясах здобувачі вищої освіти змушені були поновити освітній процес як у синхронному, так і в асинхронному режимах, використовуючи для цього інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми й соціальні мережі тощо. Налагодження комунікації між викладачами кафедри і здобувачами вищої освіти здійснювали шляхом створення загальних груп у соціальних мережах (Viber, WhatsApp, Telegram та ін.).

Коллективом кафедри було створено всі умови для якісного забезпечення навчального процесу в режимі он-лайн. Досвід організації безперервного навчання для здобувачів вищої освіти на кафедрі оториноларингології з офтальмологією підтверджує ефективність використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій дистанційного навчання [2]. Найбільш оптимальною технологією дистанційного навчання, на нашу думку, є змішана технологія, яка вдало поєднує кейс-технологію і веб-платформи для навчання.

Кейс-технологія заснована на методі ситуаційного навчання на конкретних клінічних прикладах і використовує опис реальних ситуацій. Застосування цього методу дозволяє наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності лікаря. Під час практичного заняття в умовах відеоконференції іноземні здобувачі вищої освіти отри-

мують інформацію щодо окремого пацієнта у вигляді фото- або відеоматеріалів, а також результати клінічних обстежень. Після цього разом із викладачем проводять аналіз усіх даних, установлюють попередній діагноз, проводять диференціальну діагностику, призначають план обстеження і пропонують схему лікування. Застосування цього педагогічного інструменту допомагає кращому розумінню теми заняття, дозволяє поглибити власні знання, розвинути аналітичні здібності й комунікаційні навички. При викладанні медичних дисциплін вказана методика сприяє розвиненню клінічного мислення, що є надзвичайно актуальним у професійній підготовці майбутніх лікарів. Під час практичних занять в умовах дистанційного навчання особливо складним питанням є опанування практичних навичок здобувачами вищої освіти. Для цього співробітники кафедри широко використовують мультимедійні презентації, покроково коментують алгоритм їхнього виконання, демонструють не тільки діагностичні, а й усі основні лікувальні маніпуляції й оперативні втручання [1; 2].

Для реалізації навчального процесу в дистанційному режимі на кафедрі оториноларингології з офтальмологією використовуються платформи, за допомогою яких можна організувати практичне заняття (відеоконференцію) у режимі реального часу, – Facebook Live, Skype, Zoom. Практичні заняття з навчальної дисципліни «Оториноларингологія» проводилися із застосуванням платформ Zoom і Google Classroom, які, з нашої точки зору, є найбільш простими і зручними в користуванні. Переваги організації відеозв'язку (онлайн-конференції) за допомогою сервісу Zoom полягають у стабільній роботі платформи, безкоштовному проведенні необмеженої кількості конференцій, можливості керування організатором усіма інструментами: підключення і вимкнення звуку й відео, застосування демонстрації екрана для візуалізації матеріалів навчання тощо. Проте, є певні недоліки у використанні даної платформи, а саме: кібератаки, можливість вилучення й використання інформації, порушення конфіденційності учасників конференції.

За допомогою платформи Google Classroom науково-педагогічні працівники можуть створити свій клас/курс, організувати приєднання до нього здобувачів освіти й розміщувати навчальні матеріали. Для учасників класу викладачі створюють завдання в електронній формі, відповідні темі практичного заняття, виставляють часові обмеження їх виконання і після завершення роботи оцінюють. Серед переваг цього сервісу – доступність і безкоштовність використання, можливість розташовувати теоретичні матеріали й завдання, виставляти оцінки в журнал. Ураховуючи перебування здобувачів вищої освіти в теперішній період у різних містах і країнах, наявність розбіжностей у часі, обмеження доступу до інтернету, можливість застосування платформи Google Classroom в асинхронному режимі набуває для них надзвичайної важливості та зручності. У цих умовах здобувачі вищої освіти можуть працювати у власному темпі та в зручний для себе час. До недоліків цього сервісу можна віднести незначний арсенал навчальних елементів, складнощі створення завдань із тестовими запитаннями, а також відсутність комунікації наживо.

З метою продуктивної підготовки до практичних занять здобувачі вищої освіти користуються у вільному доступі матеріалами навчально-методичного комплексу, підготовленого викладачами кафедри й розміщеного на її офіційній веб-сторінці на сайті Полтавського державного медичного університету. На сторінці кафедри в окремих файлах наявна вся необхідна інформація щодо реалізації освітнього процесу з даної початкової дисципліни і матеріали для навчання, зокрема: силабуси, календарно-тематичні плани лекцій, тематичні плани практичних занять, презентації лекцій, перелік питань для складання підсумкового модульного контролю, список рекомендованої літератури, що містить посилання на основні й додаткові джерела з вивчення оториноларингології. Також важливою складовою частиною навчально-методичного комплексу є навчальні посібники, призначені для ефективної аудиторної й позааудиторної роботи здобувачів вищої освіти [1; 2].

Отже, дистанційна форма навчання забезпечує безперервність освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях і гарантує кожному з його учасників безпечні умови. Використання всіх можливостей комп'ютерних і телекомунікаційних технологій дистанційного навчання сприяє засвоєнню здобувачами вищої освіти якісних знань і опануванню практичних навичок, що підвищує рівень фахової підготовки майбутніх лікарів.

Список використаної літератури

1. Безега М. І., Безшапочний С. Б., Зачепило С. В. Основні аспекти формування професійної компетентності майбутніх лікарів під час вивчення навчальної дисципліни «Оториноларингологія». Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2022. Т. 22 (2). С. 104–108. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.22.2.104>
2. Безшапочний С.Б., Зачепило С.В., Гасюк Ю.А. Особливості організації навчального процесу з оториноларингології в умовах дистанційного навчання. Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня. 2022 р. Полтава, 2021. С. 17–18.
3. Полянська В.П., Звягольська І.М., Дерев'яно Т.В. Педагогічно-організаційні аспекти дистанційного навчання в медицині. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2021. Т. 21, вип. 1 (73). С. 104–108.
4. Федорченко В.І., Полянська В.П., Зачепило С.В., Боброва Н.О., Лобань Г.А. Аналіз досвіду викладання мікробіології online у період карантину. Східноукраїнський медичний журнал. 2021. Т. 9, №1. С. 107-114.